

נפק רב ודרש. לא תמה על זה המעשה תימן דהא פריך עלה מבזיימיה אלא דרש דמקודם נתקן:

מותר להורגו ואסור לקיימו. והא דאמר ר"ל צ"כ דפ"ק דסנהדרין (דף טו: ושם) גבי ארי ונמר ודוב וזאב וברדלס ונמש

דאפי' ר"א דאמר כל הקודם להורגו וזה היינו דוקא בשמיתו אבל לא המיתו לא היינו צקשוין בשלשלת שכן דרך לנדלן והכא בחמול שאין קשורה ג"כ מהנהו רגילים בני אדם לזהר ולא חמי לדי הזק אלא מתמול אין נוהגין שאין יודעים אם היא צר אוכמא או צר חיורה שאין מכירים בצלותיהם:

אמר רבינא פ'עורו. שם (א) מנאן מת אין חייב בשבט העור * וקצת תימה כיון דאשמעינן דאין בו משום גזל למאי ליטרין הך דמותר להורגו וי"ל דאין לחוש כיון דמתמילה קאמר דמותר להורגו:

מתריעין על החיובך בשבת. א"ע"כ לאו היינו התרעה בשופר דשופר דתענית (דף יד. ושם) אלא התרעה צ"כ דענינו - וסבר כמ"ד התם דענינו קרי ליה התרעה ומינה דמאי פריך מההיא דבשאל מיני פורעניות דקמני לא היו מתריעין על זה החיובך אלא זועקים דילמא ה"ק על איך מתריעין בשופר אלא זועקים:

צ"כ דענינו ואין לומר א"ע"ג דמתיידיה צ"כ התרעה למוד וזעקה למוד דהתם משמע דלמ"ד ענינו קרי ליה התרעה חלה היא וי"ל דה"פ מדקאמר שבשבת מתריעין לכל הפחות דענינו א"כ ראוי לעשות על החיובך התרעה אפי' בשופר בחול כיון שהוא דבר גדול כל

הך דבשבת זועקים:

ע"כ החב"ג. ז"ג ועל הגוזא דהא צממני דקדר תעניות האלו (תענית יב.) מן שמתריעין על הארצה ועל החסיל ועל הגוזא וי"ל דהתם צ"כ וע"ל משפיר גרסינן ליה והתם בגוזא המזיק לשדות דומיא דארצה * וחמול דקמני התם וגוזא דהכא צמזיק לבני אדם דומיא דלרעים

ושילוח נחשים פירוש ר"י: **פ'עורם אין מטיבין לו.** והא דקאמר איכו גופיה צעובא דידיה לא צממיה מטיבין לו צפרק קמא דבבא בתרא (דף יב:)

זה אמר בשעה שהיה צבור עדיין **אומר לנכרי ועושה.** דוקא משום מלוא זו ודיושב דא"י אבל לצורך מלוא אחרת לא שרי אמריה לנכרי * ואפי' לצורך מילת * משמע צפרק דהר (עירובין דף סה.) דלא שרי אמריה לנכרי צאיסורא דאורייתא גבי ההוא ינוקא דאיסתפין מממיה דקאמר נשייליה לאימיה אי צריכה נחיס ליה אגב אימיה * משמע דאי לא צריכה אימיה לא שרי אפילו על ידי נכרי וי"ס שכתבו דהדיא נחיס ליה נכרי אגב אימיה ולכאורה משמע שלפני המילה היה * והיו צריכין לתמימי כדי למולו ולא שרי אפילו ע"י נכרי אלא אגב אימיה כדשריא הכל והתם צעובא דלעיל דקאמר (א) גבי ינוקא אחרינא נימא ליה לנכרי דעמי מגו ביתא ההוא דלעיל איסורא דרבנן הוה להביא דרך חצר של עירב ואפילו איסורא דרבנן אורי' שאין להסיר משום מלוא אחרת על ידי נכרי כגון להביא ספר דרך כרמלית כדי ללמוד בו דוקא מילה דהיא גופא דחי צבת שרי על ידי נכרי איסור דרבנן ומיהו בה"ג משמע דאפילו איסורא דאורייתא שרי על ידי נכרי לצורך מילה שפירש דאפי' דניתי נכרי מתוך צימו דהיא דרך רשות הרבים דהוה איסורא דאורייתא שרי על ידי נכרי אלא משום שיש צורך שרשאל ולדבריהם צעובא דמא' איסורא דרבנן על ידי ישראל כדמסיק התם אהאי צעובא ולא ש"ך בין שבות דלית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה ואמרינן נמי בצפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קל: ק) כסם שאין מציאין דרך רשות הרבים כך אין מציאין דרך גגות חצירות וקרפופות והיה נראה מתוך ה"ג להתיר ציזום שני אפילו של ר"ה לעשות כל צרכי מילה אפילו לנרות עזים לעשות בצול ע"י ישראל שהרי מת דלא שרי לקבור על ידי נכרי דמנכח צ"כ דר"ה (דף כ.) אפילו הכי

שמואל לא עייל קמיה דרב אפי' זה אפי' שיהיה גדול ממנו ורב אפי' תלמיד של רב הוה: * מאן נסרת. מי יתאחר במחוך ויצא אחרונה יחודי: נסרת שמואל. מחוך ויצאו רב ורב אפי' רב ואמ"כ תלמידו: מנא

צעמא הוא דעבר לשמואל. שמואל קטן שצבולן היה חיה שאין רב נכנס לפניו טיבותא ויקרא הוא דקא עבר ליה משום מעשה דלטייה לשמואל צמנוה שרלים (שבת דף קה:).

אדבריה עליה. הטעינו עליה לנהוג צו כבוד: אדסיי ופי. דהוה מקרבי אמת שונא וקטעיה לידא דהוהא ינוקא: חיורא. מועד להזיק אדם: מסייעים. צבזרו וצממנה וצשפורות וצמולרות צממסת תענית (ד:). חיובך. שחין שמתחך האדם עליה פרוטי"ר צלע"ו: ודלא שנגעל. על האדם מהיות מלליח: לא צממיה פספס.

ופקא מינה לאפשי צרמני: (ה) מנא דנפשיה. צב"צ דהשופרין (דף יב:).

לדימניה לאותוניה צרישא ולא צאימיה לאותוניה מילתא: והלוקח ציט. מנכרי: אונו. שטר מכירה: לא היו מסייעין. שבת: זועקין. צימד: יגט.

קשה מלח: אצטעוועות פורח. צפריממו דהיינו מצחון הוא מצעצע דהיינו לה מללל דצפנים הוי יצט: שיהו

דבעי רבינא אוכמא בר חיורא מהו כי קמבעיא ליה לרבינא באוכמא בר חיורא בר אוכמא מעשה דרב באוכמא בר חיורא הוה (חב"ד ב"ח כח"ן סימן) אמר רבי אחא בר פפא משום רבי אבא בר פפא משום רבי אדא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום רבי חיאי בר פפא משום רבי אחא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום רבי אחא בר פפא משום רבי הגינא בר פפא מתריעין * על החיובך בשבת ודלת הנעלת לא במהרה תפתח והלוקח בית בארץ ישראל כותבין עליו אונו אפילו בשבת מיתבי * ורשאר פורעניות המתרגשות ובאות על הצבור כגון חיובך חגב וזבוב צייעה ויתוש ושילוח נחשים ועקרבים לא היו מתריעין אלא צועקים לא קשיא כאן בלח כ"כאן כיבש דאמר רבי יהושע בן לוי * שחין שהביא אורח"ה על המצרים לח מבחון ויבש מבפנים שנאמר ויהי שחין אבעבעות פורח באדם ובבהמה ודלת הנעלת לא במהרה תפתח מאי היא מר זו וטרא אמר סמיה רב אשי אמר * כל המריעין לו לא בא במהרה מבידי מדיפתא אמר ר' אשי אמר * כל המריעין לו לא בא במהרה מדיפתא מילתא דנפשיה הוא דאמר והלוקח בית בארץ ישראל * כותבין עליו אונו אפילו בשבת בשבת סלקא דעתך אלא כדאמר רבא התם * אומר לנכרי ועושה ה"ג * אומר לנכרי ועושה ואע"ג * דאמריה לנכרי שבות היא משום ישוב ארץ ישראל לא גורו ביה רבנן אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן * הלוקח עיר בארץ ישראל כופין אותו ליקח לה דרך מארבע רוחותיה משום ישוב ארץ ישראל: ת"ר * עשרה תנאין התנה יהושע שיהו

קל ע"כ. * המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גידה שפא ירבה בשבילו, אבל ע"י עכורים נחמד דשרי להרבות, ושמואל דוקא לצורך המילה הוא דשרי אלא לצורך רב אחר אפי' ע"י עכורים אסור להרבות, מוס' גיטין שם. וע"ש מהרש"א ורש"י.

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

א) גמ' וממנו רב או רב אפי' ר' מילא. עין פ"ט שם מקולט:

תורה אור השלם
1. וקדוש את פיה הדין
ועמוד לפני פתח יתרוק
אתה משה השקדוק וידוי
שחקן אביעבת פרח
באדם ובתקדוק
שמות ט י

מוסף רש"י

היבדך. כמו מתחך במלח
(תענית יד.) חבב. ארצה,
מתנשו (שם) צירעה.
עקלת את האדם (שם).
ותוש. יושקן נכסין
בעיני ובחוטמו (שם).
פורח. הוה מה שגילה
למעלה דכדי בעול הוה
פורח (בבב"ב טז.) ארני.
שטר מכירה. כמו
(ג.) והו' אונס ושטרות
יאלצן על שמו (ג' יב.)
אפילו בשבת. א"כ
לקחה מן הסמים ואל
ליק' לרבות בשבת (שם).
דאמריה לנכרי שבות.
מולמני (ב"ב טז.) משום
ישוב ארץ ישראל. לרש
ועבד טופסין ולבש ימלא
צה (גיטין ח.).

רבינו חננאל

[ערוך]. מאן נטרך נטרך
שמואל. ונטרה רב או רב
אפי' ס"א מאן נטרך.
[ערוך]. ושאר מנהג
פורעניות המתרגשות
ובאות לעולם כגון הודך
והגב וזבוב וצירעה. ס"א
כגון חיובך וחגב. פי'
היבדך שמתחך אשתו.
צרה לא הוה מתריעין
אלא צועקין. [ערוך]. דלת
הנעלת לא במהרה
תפתח. מאי היא, מר
זוטרא אמר לטמיה וכו'.
על דלת הנעלת כיון שלא
נענה בראשונה לא במהרה
נענה כדכתיב (איכה ח. ה.)
גם כי זועק ואשוע שתם
תפלי. מר זוטרא אמר
לסמיה, שכל מי שחזור
לעול לטמכו פעם אחת ולא
נענה שוב לא במהרה הוא
נענה. כדמפרש בסוף
השוקר את הפעלים (בי"ט
א. ב.) שמואל יחזיקנה
מטאר דר' הוה, הוה קא
מטער ר' למסמיה וכו'.
ר' אשי אמר כל המתביין
לו לא במהרה מטיבין לו, בכינוי אמר. וכן רב אחא מדיפתא שאמר לעולם אין מריעין לו בכינוי אמר, כלומר אין מטיבין לו, משום מלוחה דנפשיה כמפורש בפ' השותפין (ביב"ב ק"ב) וכן רב אחא מדיפתא אפשיה לו לא במהרה מטיבין לו.

שיח מרעין. זהמות צחורשין ושלח יקפיד בעל היער על כך: **ומלקטין עליהם**. משה חזירו וכן עשבים למאלל בהמה: **חון משה הלחן**. דמעלו לה עשבים הגדולות עמה והחלושן מפקיד את התלחן. חלחן מין יט קנינית ושמה פנרגי"א: **וקוטמין נטיעות**. מן האילן קוטס גד ליטע או להרכיב ולא יקפיד בעל האילן: **חון מגרופיות של זית**. הקולץ זמיו לשרוף מניח שמי גרופיות מלח שני אגרופין כדלמנר בהמוכר את הספינה (ב"צ דף פ). והן מחליפות ומואלחות גדין ומסס און לקטוס נטיעה מפני שמפקיד את הגרופיות: **פחילה**. מחדש וכל שכן מעינות ישנים שהיו מימות יהושע: **ומחין**. ומטילין חכה ללוד גדים: **זימה של עבדיה**. ופע"ש שחלק נפתלי הימה כולה כדלמרינן לקמן [ע"פ]: **שלא יפדום קלע**. דרך ילידים לתקוע ימידות ולעשות גרדי קנים זמים להלכד שם דגים וקורין לו כמקומינו גז"ר ובארכ אשכנז קורין לו ווי"א. (שלא יפדום קלע) מפני שמעכב ומעמיד את הספינה: **לאחורי הגדר**. לקמין מפרש לה לא נזרכה אלא ליטול הימנה: **כור לקנח ואע"פ שפוך את הגדר: ומחלני שצניי הרשות**. קחם בני אדם משחכיסו מנחאסם עד שעת הזריעה מפקירים שדותיהם ליענם בהן כל אדם לקצר את הדרך שלא יקפיד והן נקלחין שצניי הרשות לפי שצרכות עושין והתנה יהושע שלא יקפידו על ק"פ: **עד שמרד ריעה שניה**. זמנה ב"ש מרחשוון כדלמרינן בענינת (דף טו). ומלח והלחה הזרעים זומות וקשה לה דריסת הרגל: **ומסלקין לנידי הדרכים**. ככל עת ואפי' צומן שהצנחה שדות הפקיד לכל אדם להסלק מן הדרך מפני הימדות וליענם לגבול שדה חזירו וליקן על המינר אלל הדרך: **יבש יסודם הדרכים**. צימות חממה עש הטית ונעשה חמידות מקום דריסת האדם ויעשה שדרסו שם צימות החורף ונעשו כשחיות: **מפסיג**. מנתק זמרות הנושבות המעכבות חזמו ועולה ויורד עד שמואל את הדרך: **מקומו**. מקום שגבל שם צמח ומחו קנחו לקצורה וזן: **זהמה דקה ציער גסה שאינה מכלה את האילנות: אלל כחלושין**. אחרי שטרח עליהן בעל השדה ותלשן אסור ליטולן דעמיה עליהן: **יצינן**. דעמו עליהם לאור: **אין מחייבין אותו לעקור**. העשבים ממנה משום כלאים לפי דבעל כרחו עמיד ליטולן שמפקיד את התלחן: **כאן**. שהתלתן עומדת לזרע: **כאן**. שזרעה לאכול היורין טודילי"ש בעל"ז: **דמירכבא**. מתפשטת וגודלת על העשבים ונעשין לה סמיכה כעין דלת"ה של כרס: **ומנח ידעינן**. אס זרעה לאדם דרי ליה למלקט מן העשבים בתנאי יהושע: **משארי עשויים כערובות: צום כצילה**. כשיעור גובה צילה כרין להניח מן הזית מלמטה סמוך לגזע: **מן הפקק ולמעלה**. מותר לקטוס. פקק קשר: **מאינו של אילן**. מפריו כלומר מענפין הרכין ודקין: **ולא מחודו**. מענפין גדולים וחסין כאילן גמור. ל"א מחודו של אילן מנחבאומתו מקום שיש ענפין הכדה דהיינו צאמנע גבהו ולא מחודו מלמעלה ענף האלמנעי שהוא עליון ועיקר האילן מתשובות הגאונים: **מן החדש**. גד שגדל וניסוסף בשנה זו שעדיין אין עושה פרי: ולא

מרובה פרק שביעי בבא קמא

הכי אמר צפ"ק דצילה (דף ו. ו) וס"ט ציו"ט שני יתעסקו צו ישראל אפילו ציו"ט שני של ר"ה כ"ש מילה דשרי ע"י נכרי איסורא דאורייתא בשנת דפ"ש בהלכות גדולות ושרי נמי ע"י ישראל ציו"ט שני של ר"ה ומיהו און זה ק"ו דמן הדין הוא ליה למשירי לקבור מת בשנת אלף^א לפי שהוא מכושר ומגונה ומצבייט שנקבר בשנת שנעשה צאסור שנת אפילו ע"י נכרי מידי דהוה אההיא דמתן צפרק שהאל (שנת דף קנא). עשה נכרי ארון וחפר קבר אס צציל ישראל לא יקבר צו עולמית ולא שרי צכדי שיעשו כמו צמי^ב מטעם דפרשיית ומדע דהא צמת שריא כרמלית כדלמרינן בהמנינע (ס"ט דף ד): **דגדול כבוד הצירות א"כ כ"ש דהוה ליה למשירי לקבור ע"י נכרי אלף על כרחק טעמא הו צפרשיית וא"ש נמי הא דלמרינן צפ"צ דצילה (דף כג). אמרינן שאל למיחל עינא אפי' ציו"ט שני של ר"ה ופריך והאמר (ה) רבה מת ציו"ט שני יתעסקו צו ישראל מה שאין כן צצילה והשתא מנאי פריך מצינא והא צרכי חולה אית לן למשירי טפי אפי' ממת דצסוף מפנין (שנת דף קנא). אמר דכל צרכי חולה נעשין על ידי ארמאי בשנת ומיחל עינא מממה האס לחולה שאין צו סכנה ואומר לנכרי ועושה אפי' איסורא דאורייתא א"כ אית לן למשירי בק"ו ממת אפי' לכתוש סמנין ציום טוב שני של ראש השנה על ידי ישראל ומנאי דפרשינא אמי שפיר דליכא ק"ו.**

הזין בגרופיות שר זית. פירש צקונטרס מלח שני אגרופין ונערוך פירש מגרופיים ענפים וענפי הזית קרויין גרופיים כמו יחור שנתנה זמורה צגפנים שכל אחד יש לו צנדו והציח הא דלמנר צנראשית רנה וזתה קח לך מכל מאלל אשר יחלל זמרות לנטיעות יחורי לתאנים גרופיות לזימת: **ומעין היוצא בתחילה בני העיר** מסתפקין [במנון]. למאי דלמנר לקמן דתנאים שהתנו אפי' כחול"ש יש לתמוה הא דלמנר צפרק כל הללמים (ע"ז דף טו. ו) וס"ט המשתמחה למעין מימיו מהו לנכסים ופשיט ליה מהא דלמנר מים רבים אין נאסרים ומשני דנעני מארעיה^א והשתא אכתי של רבים הא מתנאי יהושע ויש לתלח צין יוצא מאליו לטרח צו ופסרו:^ב **ומחבין בימה שר צבריא**. כל אדם ובלבד שלא יפדום קלע נמי לכל אדם ואפי' העלים עמנו^ג כדתינא לקמן שהתנו השצבים זה עם זה אלל דז הוא צמכמות וצרכת והיינו העלים שהא שלהם: **אין** מחייבין אותו לעקור. פירש צקונטרס שע"כ עמיד ליטול לפי שמפקדין את התלתן וקשה לפירשו דלין מחייבין משמע שאין אסור בהגלתו^ד ועוד דאס מתייאש ומתעלל לעוקרו למה לא נחייבו דהא איכא איסור כשמתיאש כדמתן צמכמת כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק צכרמו ואמר לכשאגיע שם אלקטנו מותרין לכשאחזור אלקטנו והוסק ממתים אסור ונראה לר"י דלין מחייבין אותו לעקור דליכא^ה איסורא שהרי הוא לא זרעו אלף מאליו צאו ומשום מקיים ככלאים ליכא כיון דקשו להו עשבים^ו ולא"ע אינטינן דלמנר צפרק צברא דע"ז (דף כד). ובמכות (דף קא): **המקיים ככלאים לוקה ולא** מלקות ממש דלאו שאין צו מעשה הוא אלף איסורא בעלמא הוא א"כ אפי' לרבנן אינטינן והיכא דתיחא ליה חייבוהו חכמים שלא יחדוהו שזרעם והא דנקט תלתן שעלתה עם מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלו עמו עשבים צבותא נקט אפילו שמתכוין לזרוע תחילה שאר זרעים והתלתן עלה מאליו אפי' כיון דהשתא מיהא לא ניחא ליה צזרעים חמתת התלתן שעלה אין מחייבין אותו לעקור: **כאן** צורין. ה"ה דחוק משה תלתן לזרעים דמעלו ליה וזת"ה כיון דאיכא איסור כלאים אמאי אסור ללקט והאמר צפ"ק דמו"ק (דף ו) שתקנו שהיו מפקדין כל השדה שיש צו כלאים וי"ל דהכא דצילה שיעורא כדמתן צמכמת כלאים (פ"ב מ"ב) ומיימיה לה בהמוכר פירות (ב"ב דף ד). כל סאה שיש צו רובע^ז ממין אחר ימעט:

(א) תענית ו: ט. (ב) עירובין י: א. (ג) סוטה מה: טהדרין ז: א. (ד) נללים צ"ב מ"ה. (ה) רש"י מחק זה. (ו) ע"ב. (ז) אלל בערוך פ: שפילי הרשות היט שפילן שן רמות לני דאס חלמנר און מוסקין לביס אלף י' להס בעלים ויין צכסר ח"ת. (ח) ו"לית רש"י. (ט) ח"ל דכא).

הנהות הב"ה
(א) נמי מעלו לה עשבים ד"י: (ב) רש"י ד"ה חון מ"מ: דף ק"ב קט"ה. צ"ב ומתקת ר"ה דף ק"ב ע"ב פ"ש"י דהא חון מן קנפין:

גליון הש"ס

גמ' ובגפנים מן הפקק ולמקלה. ע"פ צ"ב דף פ ע"ב מוס' ד"ה קנפין: רש"י ד"ה ומלקטין עשבים ובי' למאלל בחמה. ע"פ צ"ב דף ק"ו ע"א מוספוט ד"ה הני מלבים: תוס' ד"ה כאן הני החוץ הדין משה תלתן. ע"פ תוספות מהרשדים סוף רמ"ג:

לעני רש"י

פנרגי"א (פנרגי"א). חילבה (גרונת יוונית. צמח המשמש לתבלין). גז"ר נערי"א. מלכותה לזרים. ובי"א וני"א. מלכותה לזרים (בגרמניה). טודילי"ש נטודילי"ש. בעבולים קנים.

מוסף תוס'

א. משום כבודו של מ"ה רש"י שנת קל ע"ב. ב. בשאר מלאכות. (ד"ש) לזכר כבוד ישישו. רש"י שנת ט"ט. ג. דאלמא כל דובעים מארעיה [אין] מימיו מסורין לרבים. רש"י. ד. והכא בעני היוצא בתחלה איירי. דלמנר שנובע מעצמו, וההם בשחרף ורחה להוציא לו מים. רש"י. ה. ואין בין בעליהם לשאר השבטים, אלא ששאר השבטים אין פורשין אפילו רשת ומכמרות אלף משילוח חכם, והבעלים מותרין אפילו רשות ומכמרות. רש"י. ו. אה ירצה להתייחס. ח"ט וע"י הפקק"א. ז. אפילו. ח"ט. א"כ לא ניחא ליה וי"א חשיב מקיים ככלאים. ר"י. ט. חקב. שוהה אחר מכ"ד. ח"ט.

קמפ"א מ"י ס"ה מה"ג מקי ממון הל' ג ס"ה סמנ עשין סו טור ח"מ סמנ רעד: קב ג ד מ"י שם פ"ב טוח"מ ט: קמ"א ה' ז מ"י ס"ב מהלכות נללס"ה הלכה: והלכה ח הלכה ט והלכה י סמנ לחין רפ טוח"מ י"ד סמנ ל"ו עפ"פ ט: קב ח מ"י ס"ה מה"ג חוק ממון הל' ג ס"ד סמנ עשין סו טוח"מ סמנ רעד:

מוסף רש"י

שיח מרעין בחורשין. שיחא כל אדם מולך כהמותו לרעות יעבי של חזרו ולא יקפיד בעל היער, משום דלאו לקצרה קלא (שערוך ו'). ומת מצוה קונה מקומו. לקבורו טס (סוטה ח"ה). מן הפקק. וי"א חקס שחלל הקנע סקין חמוס טה (ברכות כח).

רבינו הגנאל

[עירין]: ושיח מרעין בחורשין. פי' בעירם וכן חרובים (יברים ט. ה) יער חורשא. [עירין]: ומלקטין עשבים משדותיהן, לא אמרו אלא בחזמי והיני. פי' הומי טה, היני קרצים. [עירין]: וקוטמין נטיעה בכל מקום, חרין מגרופיות של זית. פי' ענף פן וזיתים. פי' ר' נחום בות כביצה מותר. ושאר כל האילנות מחובו של אילן. פי' ענפים שבצדדין שמתכוין האילן. ולא מחודו, עיקר לבו של אילן, וזה שאמרו מחובו מן השרש שאינו עושה פירות ומקום שאינו רואה את החמה. וזה מפורש בתלמוד (ב"ב כ"ב א) היכי דמי מן הגזע הי"ד מן השרשים, א"י יוחנן כל שרואה פני חמה וזו הפעולה מן הגזע ושאינו רואה פני חמה וזו העולה מן השרשים.